

PROVINCIALE DRENTSCHE en ASSER COURANT

DINGS DAG 6 OCTOBER 1874

+ **Smilde**, 4 Oct. De heer *Servatius* alhier had gister op "Nieuwenheim", aan de Beilervaart, het geluk een vos te schieten, zijnde een rekel.

PROVINCIALE DRENTSCHE en ASSER COURANT

DONDERDAG 8 OCTOBER 1874

Ingezonden stuk.

*Aan de redactie der Provinciale Drentsche
en Asser Courant.*

"Eene openbare zaak verdient openbaar behandeld."

Mijnheer de redacteur!

Gisteravond heb ik de voordragt bijgewoond van den heer *J. Pol* te Frederiksoord, gehouden ten huize van den logementhouder *Homan* alhier en bestaande in eene Drentsche novelle "Hannegien". Ik had de lezing met aandacht en genoeg gevolgd en zou zeker voldaan huiswaarts zijn gekeerd, ware 't niet, dat daar iets in voorkwam, dat in mijn oog afkeuringswaardig is, en twijfel niet, of gij, mijnheer de redacteur, zult er evenzoo over denken. Zoo hoorde ik namelijk van den geachten spreker in zijn voordragt de uitdrukking bezigen: "zoo zwart als een jeude"; wat later vernam ik, over hetzelfde onderwerp de woorden: "zoo zwart als een heiden". Wat dunkt u, m.d.r., van die eerste uitdrukking? en wat zegt gij van die vreemdsoortige combinatie? Of het publiek de uitdrukking opmerkte, weet ik niet; wel weet ik, dat ze mij geweldig trof.

Ik had mij den heer *Pol* voorgesteld als een man van talent niet alléén, maar vooral als een beschaafd mensch, als een man van gezond verstand, wiens voordragten gerust iedereen kan gaan hooren, zonder gevaar te loopen van beleedigd te worden. Hoe vond ik mij echter teleurgesteld, toen er in de voordragt sprake was van "zwart gemaakt worden" en om dat zwarte en vuile sterker te doen uitkomen, daartoe eerst als gelijkenis "Jeude", wat later "Heiden" gebezigd werd. Van een man als *Pol*, die, indien ik mij niet vergis, hoofdonderwijzer is aan eene openbare school, die in het openbaar treedt, om heinde en ver volksvoordragten te houden, zou men toch op zijn minst mogen verwachten, dat hij wel weet, dat het ongerijmd, ja dat het op zijn zachtst uitgedrukt dom en kleingeestig is, om "Jeude" en "Heiden" op één lijn te plaatsen.

In hoeverre het woord "heiden" dienen kan, om het zwarte en afzigtelijke voor te stellen, hierover wil ik geen oordeel vellen en laat dit geheel voor rekening van den heer *Pol*; ik wil slechts zeggen, dat het getuigen moet van bekrompen verstand, indien iemand daarvoor het "jeude" wil gebruiken, al was het ook in eene Drentsche novelle. Ik vrees te veel van uw beschikbare ruimte te vergen, anders zou ik den heer *P.* in het breedvoerige aan het verstand brengen, wat eigenlijk de beteekenis van het woord Jood is; dat het te edel en te waardig is, om in bovengemelden zin gebruikt te worden en het op die wijze allermint in zijn mond past. Bovendien weet ik niet, dat ik de uitdrukking: "zoo zwart als een jeude", ooit onder de Hollandsche spreekwoorden heb aangetroffen, evenmin geloof ik, dat het een Drentsch spreekwoord is. Zou het soms een spreekwoord van den heer *Pol* zelven zijn? Zoo niet, waarom dan dit gezegde niet eerst gewijzigd, alvorens het voor een beschaafd publiek op te dissen. Het kan den spreker ook niet toevallig ontvallen zijn, want het stuk was ter dege bestudeerd.

De heer *Pol* heeft mijn raad niet noodig; maar toch geloof ik, dat het goed ware, voortaan eerst zijn voordragten goed te overwegen, alvorens die uit te spreken; wil hij ten minste met vrucht werkzaam zijn en niemand kwetsen.

Met de opname dezer regelen zult gij zeer verpligten

Smilde,
5 October 1874

U.Ed. dw. dien.,
S.A. LOMBARD,
Israël. onderwijzer.